

İlk Okuma-Yazma Öğretiminde “Ses Temelli Cümle Yöntemi”nin Uygulanmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri (Şanlıurfa/Viraneşehir örneği)¹

Yasemin AKTÜRK

Milli Eğitim Bakanlığı, Sınıf Öğretmeni,
jaseslave@hotmail.com*

Ayşe MENTİŞ TAŞ

Abmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü,
Sınıf Öğretmeniği Ana Bilim Dalı
aysementistas@hotmail.com

Özet

Bu çalışmanın genel amacı; ilköğretim okullarında görev yapan 1. sınıf öğretmenlerinin ilk okuma-yazma öğretiminde kullanılan “Ses Temelli Cümle Yöntemi”ne ilişkin görüşlerini belirlemektir. Araştırma tarama modelinde betimsel bir çalışma olup veriler araştırmacı tarafından hazırlanan anket ile elde edilmiştir. Araştırma Şanlıurfa/Viraneşehir ilçesi merkezinde bulunan 14 ilköğretim okulunda 67 birinci sınıf öğretmeni üzerinde yürütülmüştür. Bu çalışmada öğretmenlerin görüşleri anket ile yazılı olarak alındığı için, verilerin analizinde bir nitel araştırma tekniği olan “betimsel analiz” yöntemi ile nicel araştırma tekniklerinden olan yüzde (%) ve frekanslar kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin yarısından fazlası Ses Temelli Cümle Yöntemi hakkında yeterli bilgiye sahip olduklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin Ses Temelli Cümle Yöntemine ilişkin görüşleri sonucunda, STCY'nin okuma-yazmaya çabuk geçiş sağlaması ayrıca kavrayarak ve kalıcı öğrenme sağlaması bakımından etkili olduğu belirlenmiştir. STCY'nin okuma hızını yavaşlatması ve uygulamada bitişik eğik yazının kullanımı, yöntemin sınırlılıkları arasında belirtilmiştir. Ayrıca bitişik eğik yazı öğretiminde karşılaşılan zorluklar ve öğrencilerin Türkçe bilmemesinden dolayı kelime türetememeleri uygulamada yaşanan sorunların başında dile getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ses Temelli Cümle Yöntemi, İlk Okuma-Yazma, Betimsel Analiz

The Views of Teachers' About Implementation of Sound Based Sentence Method in The First Reading And Writing Education

Abstract

This is a descriptive study in which qualitative and quantitative data gathering techniques are used together. Data is gathered with the survey which is prepared by the researcher. This study is carried out in Şanlıurfa/Viraneşehir and 67 teachers teaching in 14 different schools are attended. Since views of the teachers' were gathered with survey papers in written form, “descriptive analysis” is used as a qualitative method and percentage (%) and frequency are used as a quantitative method during the data analysis. According to the research results, more than half of the teachers mentioned that they have enough information about “Sound Based Sentence Method”. Moreover, this method provides an early reading and writing. Furthermore, a permanent learning could more efficiently be provided with this method. The constraints of this method may be listed as slow down of reading speed and usage of attached cursive writing in application. Moreover, difficulties in the learning process of attached cursive writing and students' being in capable of deriving words due to their inadequate Turkish knowledge are the most important problems during application of this method.

Key Words: Sound Based Sentence Method, The First Reading and Writing, Descriptive Analysis.

¹ Bu makale 29-Nisan-2 Mayıs 2010 tarihleri arasında Antalya'da düzenlenen II. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresinde bildiri olarak sunulmuştur

GİRİŞ

İlköğretim, 6-14 yaş grubundaki öğrencilere temel beceri kazandırarak onları hayata ve bir sonraki eğitim kurumlarına hazırlayan bir eğitim devresidir. İlköğretimde birinci kademe birinci sınıf (6 yaş), ayrı bir öneme sahiptir. Çünkü öğrencinin eğitim yaşamının temeli burada atılır. Öğrenci hayatı boyunca ihtiyaç duyacağı okuma-yazma becerisini bu dönemde kazanır. Cemaloğlu (2008)'na göre; ilk okuma-yazma eğitiminin yoğun olarak yaşandığı birinci sınıfta, öğrencilerin okuma ve yazmayı tam olarak öğrenmesi gerekir. Öğrencinin birinci sınıfta elde ettiği başarı daha sonraki öğrenim hayatındaki başarısını da doğrudan etkileyecektir. Öğretmenin bu başarıdaki rolü çok büyüktür. Bu başarının temeli ilk okuma-yazma ile atıldığından dolayı öğretmenin ilk okuma-yazma öğretimi yöntemi hakkında yeterli bilgiye sahip olması gerekir.

1924 ten günümüze gelinceye değin ilk okuma yazma öğretiminde pek çok yöntem kullanılmıştır. Hangi yöntem kullanılırsa kullanılsın asıl amaç ise okur yazar oranını arttırmak olmuştur. Çünkü Türkiye'de okur yazar oranının düşük olması uzun yıllar büyük bir sorun olmuştur. Ancak son yıllarda okuma yazma oranının artırılmasında çok büyük mesafeler alınmış olması, okuma ve yazmanın niteliğinin, etkililiğinin artırılmasına olan ihtiyaç üzerine yoğunlaşılmasını sağlamıştır. Ayrıca gelişen bilim ve teknoloji özellikle eğitimi önemli ölçüde etkileyerek eğitim yaklaşımlarında köklü değişimleri zorunlu kılmıştır. Bu nedenlerle Milli Eğitim Bakanlığı bu konuda çeşitli arayışlara girmiştir. Ses temelli cümle yöntemi böyle bir arayışın ve zorunluluğun sonucu olarak kullanılmaya başlanmıştır. Ses temelli cümle yönteminin, 2004-2005 eğitim- Öğretmen okuma yazma becerisini kazandırırken 1.sınıf öğrencisinin gelişimsel özelliklerine uygun olan gerekli öğrenme-öğretme stratejilerini, yöntemleri, teknikleri ve materyalleri kullanmalıdır. Öğretmenlerin ilk okuma-yazma öğretimi sürecinde önerilen ilk okuma-yazma öğretimi yöntem ve tekniğini iyi takip etmesi ve sağlıklı bir biçimde yürütmesi gerekmektedir. Burada hedef, öğrencinin kısa sürede ve o süre içinde mutlak okur-yazar olması değildir. Hedef, okuryazarlığa ulaştırırken öğrencilerin okuma-yazma eylemine karşı olumlu akademik benlik algısı geliştirerek, ömür boyu bu eylemleri severek yapmasının temellerinin atılmasını sağlamak olmalıdır (Keskinçilic ve Keskinçilic, 2005:190). Şu halde okuma yazma öğretiminde kullanılan yöntemin hem çabuk okuma yazmaya geçişi sağlaması hem de okuma ve yazmaya karşı olumlu tutum kazandırması gerektiği söylenebilir.

2005-2006 eğitim-öğretim yılında ilköğretim okullarında kullanılmaya başlanan ses temelli cümle yöntemi'nin özellikleri program kılavuzunda aşağıdaki gibi belirtilmiştir.

-Ses Temelli Cümle Yönteminde ilk okuma-yazma öğretimi, dinleme, konuşma becerilerinden kopuk sadece okuma- yazma becerilerini geliştirme olarak değil Türkçe öğretiminin beş öğrenme alanı ile birlikte yürütülmektedir.

-İlk okuma-yazma öğretimine seslerle başlanması, seslerin birleştirilmesi ile anlamlı heceler, kelimeler oluşturulması ve cümlelere ulaşılması öğrencinin bilgileri yapılandırmasını kolaylaştırmaktadır. Bu yönüyle Ses Temelli Cümle Yöntemi, yapılandırıcı öğrenme yaklaşımına uygun bir yöntemdir.

-Türkçe'de her harf bir sesi karşıladığından bu yöntem Türkçe'nin ses yapısına uygundur.

Bu yöntem öğrencilerin duyduğu ve çıkardığı seslerin bilincine varmasını sağlamaktadır. Böylece öğrencilerin dil gelişimine (doğru telaffuz, akıcılık, sesleri ayırt etme vb.) katkıda bulunmaktadır

-Öğrencilerin bütün sesleri öğrenmesi, yazma sürecinde kelimeleri doğru yazmalarını sağlamaktadır.

-Öğrenci yazı ile konuşma arasındaki benzerlikleri görmekte, yazının harflerin birleştirilmesiyle; konuşmanın ise seslerin birleştirilmesiyle yapıldığını anlamaktadır.

Öğrencilerin sözlü dilden yazılı dile geçmesini kolaylaştırmaktadır.

-Bu yöntem ilk okuma yazmayı öğrenme sürecinde öğrencilerin bireysel, zihinsel ve sosyal gelişimlerine katkı sağlamaktadır" (MEB, 2005).

Ses temelli cümle yönteminin başarısı, her şeyden önce uygulamadaki temel aktörlerin yani öğretmenlerin bu konudaki tutumlarına, uygulama bilgi ve becerilerine bağlıdır. Bu bakımdan Ses

temelli cümle yöntemi hakkında ilkököl 1. sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin belirlenmesinin önemli olduğu düşünülmüştür.

Amaç

Bu araştırmanın genel amacı ilköğretim okullarında görev yapan 1. sınıf öğretmenlerinin ilk okuma-yazma öğretiminde kullanılan “Ses Temelli Cümle Yöntemi” ne ilişkin görüşlerini belirlemektir. Bu genel amaç doğrultusunda, bu çalışmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Birinci sınıf öğretmenlerinin “Ses Temelli Cümle Yöntemi” hakkındaki yeterliliklerine ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Birinci sınıf öğretmenlerinin “Ses Temelli Cümle Yöntemi”nin etkililiğine ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Birinci sınıf öğretmenlerinin “Ses Temelli Cümle Yöntemi”nin sınırlılıklarına ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Birinci sınıf öğretmenlerinin “Ses Temelli Cümle Yöntemi”nin uygulanması sırasında karşılaştıkları sorunlar nelerdir?
5. Birinci sınıf öğretmenlerinin “Ses Temelli Cümle Yöntemi”nin uygulanmasına ilişkin önerileri nelerdir?

YÖNTEM

Çalışma grubu

Bu araştırma, bir durum incelemesi niteliğinde olup, betimsel analiz modeli içinde yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu 2007-2008 öğretim yılı Şanlıurfa/Viranşehir ilçesi merkezinde bulunan 14 ilköğretim okulunda görev yapan 67 birinci sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Çalışma grubunda yer alan birinci sınıf öğretmenlerinin tamamına ulaşılmıştır.

Verilerin Toplanması

Veriler araştırmacı tarafından hazırlanan anket formu ile elde edilmiştir. Veri toplama anketi geliştirilirken önce ilgili literatür taraması yapılmış ve bilgi toplanmıştır. Daha sonra birinci sınıfta okutan 10 öğretmen ile görüşülerek, öğretmenlerin STCY ile ilgili görüşleri alınmıştır. Hazırlanan anket formu ile ilgili uzman görüşü alınmıştır. Uzman görüşü alındıktan sonra gerekli düzeltme ve eklemeler yapılarak anket formu uygulamaya hazır hâle getirilmiştir. Hazırlanan anket formları öğretmenlere dağıtılmış ve öğretmenlerin görüşleri yazılı olarak alınmıştır.

Verilerin Analizi

Bu çalışmada öğretmenlerin görüşleri anket formu ile yazılı olarak alındığı için, verilerin analizinde bir nitel araştırma tekniği olan “betimsel analiz” yöntemi ile nicel araştırma tekniklerinden olan yüzde (%) ve frekanslar kullanılmıştır. Veriler analiz edilirken her bir görüşme formu 1’den 67’ye kadar numaralandırılmıştır. Katılımcılardan doğrudan alıntılara yer vermek ve bunlardan yola çıkarak sonuçları açıklamak geçerlilik için önemli olmaktadır. Bunun için araştırmadan elde edilen verilerden bazıları olduğu gibi verilerle inandırıcılık sağlanmaya çalışılmıştır (Wolcott, 1990, aktaran: Aktürk, Şahin ve Sünbül, 2008).

Betimsel Analiz: Bu yaklaşıma göre, elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Veriler araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre düzenlenebileceği gibi, görüşme ve gözlem süreçlerinde kullanılan sorular ya da boyutlar dikkate alınarak da sunulabilir. Betimsel analizde, görüşülen yada gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir. Bu tür analizde amaç, elde edilen

bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 224).

BULGULAR

Bu bölümde ilköğretim okullarında görev yapan 1. sınıf öğretmenlerinin ilk okuma-yazma öğretiminde kullanılan “Ses Temelli Cümle Yöntemi” ne ilişkin görüşlerine ilişkin bulgular tablolar halinde sunulmuştur.

1- Birinci Sınıf Öğretmenlerinin Ses Temelli Cümle Yöntemi Hakkında Yeterliliklerine İlişkin Bulgular

Tablo 1. Öğretmenlerin STCY Hakkındaki Yeterlilikleri

Ses Temelli Cümle Yöntemi Hakkında Yeterli Bilgiye Sahip misiniz? Gerekçeleri?		f	%
Evet	Kılavuz kitaplardan ve internetten faydalandım.	17	25,3
	Kursa katıldım.	13	19,4
	Üniversiteden bu yöntem üzerine yetiştirilerek mezun oldum.	4	6,0
	Deneyimli öğretmenlerden bilgi aldım.	4	6,0
	Bu yöntemi birkaç kez okuma-yazma öğrettim.	3	4,5
Hayır	Yöntemi tanıtan hiçbir kursa katılmadım.	20	29,8
	Bu yöntemle ilk kez okuma-yazma öğretiyorum.	5	7,5
	Yeni mezun olduğum için deneyimsizim.	1	1,5
Toplam		67	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan I. sınıf öğretmenlerinin 41’i (% 61,2) yeterli bilgiye sahip olduklarını, 26’sı (%38,8) yeterli bilgiye sahip olmadıklarını belirtmiştir. Ayrıca tabloya göre STCY hakkında yeterli bilgiye sahip olan öğretmenlerin 17’si (%25,3) kılavuz kitaplardan ve internetten yararlandığını, 13’ü (%19,4) kursa katıldığını, 4’ü (%6,0) üniversiteden bu yöntem üzerine yetiştirilerek mezun olduğunu, 4’ü (%6,0) deneyimli öğretmenlerden bilgi aldığını belirtmiştir. STCY hakkında yeterli bilgiye sahip olmayan 26 öğretmenden 20’si (%29,8) bu yöntemi tanıtan hiçbir kursa katılmadığını, 5’i (%7,5) bu yöntemi ilk defa kullandığını, 1’i (%1,5) de yeni mezun olduğu için deneyimsiz olduğunu belirtmiştir. Tablo 1’e göre öğretmenlerin çoğunun (%61,2) STCY hakkında yeterli bilgiye sahip oldukları belirlenmiştir. Yeterli bilgiye sahip olan öğretmenlerin %25,3’ü gerekçe olarak kılavuz kitaplardan ve internetten faydalandıklarını belirtmişlerdir.

2. Ses Temelli Cümle Yönteminin Etkililiğine İlişkin Bulgular

Tablo 2. STCY'nin Etkili Olduğu Alanlar

Ses Temelli Cümle Yönteminin Etkililiği	f	%
Çabuk okuma-yazmaya geçiş sağlar	32	45,7
Kavrayarak ve kalıcı öğrenmeyi sağlar	17	24,2
Zihinsel faaliyetleri aktif tutar, ezbere dayanmaz	16	22,8
Kelime dağarcığını zenginleştirir	3	4,3
Zaman tasarrufu sağlar	2	3,0
Toplam	70	100

*Bir kişi birden fazla görüş bildirmiştir.

Tablo 2'de görüldüğü gibi öğretmenlerin 32'si (%45,7) STCY'nin; Çabuk okuma-yazmaya geçiş sağlamada etkili olduğunu, 17'si (%24,2) kavrayarak ve kalıcı öğrenmeyi sağladığını, 16'sı (%22,8) zihinsel faaliyetleri aktif tuttuğunu, ezbere dayanmadığını, 3'ü (%4,3) kelime dağarcığını zenginleştirdiğini, 2'si (%3,0) zaman tasarrufu sağladığını belirtmiştir. Tablo.2'ye göre STCY'nin etkili olduğu alanlara bakıldığında araştırmaya katılan I. sınıf öğretmenlerinin yarısına yakını (%45,7) STCY'nin "Çabuk okuma-yazmaya geçiş sağladığını" belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin bu konu hakkındaki görüşlerine şu ifadeler örnek verilebilir

- *Ses Temelli Cümle Yöntemi okuma-yazma öğretiminde zaman tasarrufu sağlıyor. Öğrenciler daha çabuk okumaya ve yazmaya geçiyor. (Öğretmen-2)*
- *Öğrencilerin okuma ve yazmaya geçişlerinde kolaylık sağlıyor. Eski sisteme göre daha erken zamanda okuma- yazmaya geçiliyor. (Öğretmen-54)*
- *Öğrencinin kavrayarak öğrenmesini sağlıyor. İlk grup harfleri verdiğimizde okuma-yazmanın mantığını kavıyor. Diğer harflerin seslerini vermeme için yeterli olabiliyor. (Öğretmen-7)*
- *Ses Temelli Cümle Yöntemi'nde sesler daha kalıcı oluyor. Sesi alan, öğrenen öğrenci sağlam adımlarla gidiyor. Sesleri yavaş yavaş kavrayarak öğreniyor. (Öğretmen-28)*
- *Ses Temelli Cümle Yöntemi, okuma- yazma öğretimine sesle başladığı için öğrencileri ezbere okumaktan kurtarıyor. (Öğretmen-59)*
- *Çocuk kısa sürede (eğer zihinsel gelişimi yeterliyse) sesleri birleştirmenin mantığını kavrayabiliyor. Ezberlemeden uzak, yazılan sesleri heceyi birleştirerek okuyabiliyor. (Öğretmen-57)*

3. Ses Temelli Cümle Yönteminin Sınırlılıklarına İlişkin Bulgular

Tablo 3. STCY'nin Sınırlılıkları

Ses Temelli Cümle Yönteminin Sınırlılıkları	f	%
Bitişik eğik yazı kullanılması	25	34,2
Aile işbirliğine dayalı olması	16	21,9
Okuma hızını yavaşlatması	9	12,3

Tablo 3. devam

Öğrenilenlerin çabuk unutulmasına neden olması	8	11,0
Ezbere alıştırmaları	8	11,0
Seslerin verilmiş sırası	7	9,6
Toplam	73	100

*Bir kişi birden fazla görüş bildirmiştir.

Tablo 3’de görüldüğü gibi görüşlerine başvuru alan öğretmenlerden 25’i (%34,2) STCY’ de; Bitişik eğik yazı kullanılmasını bir sınırlılık olarak görürken, 16’sı (%21,9) yöntemin aile işbirliğine dayalı olmasını, 9’u (%12,3) okuma hızını yavaşlatmasını, 8’i (%11,0) çabuk unutulmaya neden olmasını, 8’i (%11,0) ezberle alıştırmalarını, 7’si, (%9,6) seslerin verilmiş sırasını sınırlılık olarak görmekteyiz. Tablo 3’e göre STCY’nin sınırlılıkları ile ilgili veriler incelendiğinde araştırmaya katılan I. sınıf öğretmenlerinin %34,2’si bitişik eğik yazı kullanımını sınırlılık olarak belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin bu konu hakkındaki görüşlerine şu örnekler verilebilir.

- Ses Temelli Cümle Yöntemi okumayı kolaylaştırırken el yazısı zaman kaybına neden oluyor. (Öğrencilerin kalem tutmadan okula gelişi ve parmak kaslarının gelişmemesinden dolayı). (Öğretmen-43)
- Bu yöntem ilk bir veya bir buçuk ayda özellikle yazı yazmada çocukların çok zorlanmasına neden olmaktadır. Bu da çocuklardaki güdüyü zayıflatmaktadır. (Öğretmen-62)
- Bu yöntemde aile temel taşlardan biridir. Fakat bu bölgede aileler öğrencilerle yeterince ilgilenmiyor. (Öğretmen-14)
- Ses Temelli Cümle Yönteminin tek sınırlılığı bence aileye dayalı olması. Aslında bu sınırlılık bu bölge için. Çünkü aileler öğrencileri ile ilgilenmiyorlar ve yanlış yönlendiriyorlar. (Öğretmen-29)
- Okuma- yazmaya kısa sürede geçildiği için okuma hızı yavaştır. (Öğretmen-8)
- Öğrenci hızlı bir şekilde okuma- yazmaya geçiyor fakat okuma hızının ilerlemesi çok yavaş oluyor. (Öğretmen-46)

4. Ses Temelli Cümle Yönteminin Uygulanması Sırasında Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Bulgular

Tablo 4. STCY’nin Uygulanması Sırasında Karşılaşılan Sorunlar

Ses Temelli Cümle Yönteminin Uygulanması Sırasında Karşılaşılan Sorunlar	f	%
Bitişik eğik yazı öğretiminde karşılaşılan zorluklar	19	23,2
Kelime türetilirken karşılaşılan zorluklar	19	23,2
Ailelerin ilgisiz olması	14	17,0
Seslerin birleştirilmesinde karşılaşılan zorluklar	10	12,2
Sınıfların kalabalık olması	8	9,8
Seslerin hissedilememesi	7	8,5
Mevcut kitapların yetersiz ve düz yazı ile hazırlanmış olması	5	6,1
Toplam	82	100

*Bir kişi birden fazla görüş bildirmiştir.

Tablo 4’de görüldüğü gibi öğretmenlerin 19’u (%23,2) bitişik eğik yazı öğretiminde karşılaşılan zorlukları, 19’u (%23,2) kelime türetilirken karşılaşılan zorlukları, 14’ü (%17,0) ailelerin ilgisiz olmasını, 10’u (%12,2) seslerin birleştirilmesinde karşılaşılan zorlukları, 8’i (%9,8) sınıfların kalabalık olmasını, 7’si (%8,5) seslerin hissedilememesini, 5’i (%6,1) mevcut kitapların yetersiz ve düz yazı ile hazırlanmış olmasını STCY’nin uygulanması sırasında karşılaşılan sorunlar olarak belirtmişler. Tablo 4’e göre STCY’nin uygulanması sırasında karşılaşılan sorunlar ile ilgili veriler incelendiğinde, araştırmaya katılan I. sınıf öğretmenlerinin %23,2’si bitişik eğik yazı öğretiminde sorun yaşadığını yine aynı yüzde ile kelime türetirken sorun yaşadıkları belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin bu konu hakkındaki görüşlerine şu ifadeler örnek verilebilir.

- *En önemli sorun bitişik eğik yazı kullanımı. Uygulamada çok fazla soruna neden oluyor.* (Öğretmen-36)
- *Öğrencilerin psikomotor gelişimleri yeterli olmadığı için “bitişik eğik yazı” kullanımı sorunlar çıkartıyor. Öğrencilerin öğrenmelerini zorlaştırıyor. Hem öğretmen hem öğrenci açısından zorluklar doğuruyor. Öğretmen anlaşılır ve doğru yazmadığında öğrenci yanlış öğreniyor. Öğrencinin güzel yazamaması da öğretmenin işini zorlaştırıyor.* (Öğretmen-41)
- *Öğrenciler Türkçe bilmedikleri için kelime üretmiyorlar. Heceleri bilestirseler dahi oluşan kelimeler akalda kalıcı olmuyor.* (Öğretmen-3)
- *Türkçe bilmeyen öğrenciler sorun yaşatmakta. Hecelerden kelimeler oluşturulamıyor.* (Öğretmen-6)
- *Kelime üretme aşamasında zorluklar yaşıyoruz. Çünkü öğrencilerin çoğunluğu Türkçe bilmiyor.* (Öğretmen-8)
- *Bu yöntem aile ile işbirliğini temele alıyor. Fakat aile yeterince öğrencisiyle ilgilenmiyor. Öğrenilenlerin sürekli tekrarlanması lazım ama veli öğrencisi ile ilgilenmediği için biz de öğrenciden olumlu dönüt alamıyoruz.* (Öğretmen-14)
- *Aileler çok ilgisiz. Bir de yöntem yeni olduğu için veliler bilmiyor. Bu da evde yanlış yönlendirmelere sebebiyet veriyor.* (Öğretmen-15)

5. Ses Temelli Cümle Yönteminin Uygulanması İle İlgili Önerilere İlişkin Bulgular

Tablo 5. STCY’nin Uygulanması İle İlgili Öneriler

Ses Temelli Cümle Yönteminin Uygulanması ile İlgili Öneriler	f	%
Aynı şekilde devam edilmeli	12	15,8
Okul öncesi eğitim zorunlu olmalı, programları değiştirilmeli	8	10,5
Sınıf mevcutları az olmalı	8	10,5
Veli-okul işbirliği ön planda tutulmalı	8	10,5
Düz (dik) yazı kullanılmalı	7	9,2
Sınıflar donanımlı olmalı	7	9,2
Bölgesel özellikler dikkate alınmalı	6	7,9
Seslerin verilmiş sırası değiştirilmeli	6	7,9
Ders kitapları daha kaliteli ve görsel öğeler daha çok olmalı	6	7,9
Ders kitapları bitişik eğik yazı ile hazırlanmalı	4	5,4
Birinci sınıflı okutacak öğretmenlerin yaz tatillerinde seminerlere katımları sağlanmalı	2	2,6
Birinci sınıfların eğitim öğretim süresi tam gün olmalı	2	2,6
Toplam	76	100

**Bir kişi birden fazla görüş bildirmiştir.*

Tablo 5’de görüldüğü gibi öğretmenlerin 12’si (%15,8) aynı şekilde devam edilmesi gerektiğini, 8’i (%10,5) okul öncesi eğitim programlarının değiştirilerek okul öncesi eğitimin zorunlu hâle getirilmesini, 8’i (%10,5) sınıf mevcutlarının az olması gerektiğini, yine 8’i (%10,5) veli-okul işbirliğinin ön planda tutulmasını, 7’si (%9,2) düz (dik) yazı kullanılmasını, 7’si (%9,2) sınıfların donanımlı olması gerektiğini, 6’sı (%7,9) bölgesel özelliklerin dikkate alınması gerektiğini, 6’sı (%7,9) seslerin verilmiş sırasının değiştirilmesi gerektiğini, 6’sı (%7,9) ders kitaplarının daha kaliteli ve görsel öğelerin daha çok olması gerektiğini, 4’ü (%5,4) ders kitaplarının bitişik eğik yazı ile hazırlanmasını, 2’si (%2,6) birinci sınıf okutacak öğretmenlerin yaz tatillerinde seminerlere katılımlarının sağlanmasının gerektiğini ve son olarak 2’si (%2,6) de birinci sınıfların eğitim süresinin tam gün olması gerektiğini belirtmiştir. Tablo 5’e göre veriler incelendiğinde katılımcıların %15,8’i aynı şekilde devam edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Katılımcıların bir kısmı genel anlamda yöntemi olumlu karşılamışlardır ve bu şekilde devam edilmesi konusunda görüş bildirmişlerdir. Uygulamada yaşanan küçük aksaklıkların yöntemin yeni olmasından kaynaklandığını, zamanla ortadan kalkacağını söylemişlerdir.

Öğretmenlerin bu konu hakkındaki görüşlerine şu ifadeler örnek verilebilir.

- *Yöntem yeni olduğu için problemler yaşanması normal. Zaman geçtikçe daha da oturacaktır. Yöntem böyle kalmalı.* (Öğretmen-10)
- *Küçük aksaklıklar yaşansa da yöntem aynen uygulanmaya devam edilmeli.* (Öğretmen-12)
- *Anasınıfı zorunlu olmalı. Çocuk, kasları gelişmiş olarak gelmeli.* (Öğretmen-4)
- *Öğrencilere mutlaka okul öncesi eğitim aldırılmalıdır. Böylelikle öğrenci hem Türkçe öğrenmiş hem de el kaslarını geliştirmiş olarak birinci sınıfa başlayacaktır. Ayrıca okul öncesi eğitim programı ilköğretim programını içine alacak şekilde düzenlenmeli.* (Öğretmen-5)
- *Okul öncesi eğitime önem verilmeli ve bu bölgede zorunlu hale getirilmeli.* (Öğretmen-18)
- *Daha az mevcutlu sınıflar oluşturulmalı.* (Öğretmen-6)
- *Sınıf mevcutları daha az sayıda olmalı, öğrenci sayısı 30’u geçmemeli.* (Öğretmen-23)
- *Bu yöntemin uygulamasında verim elde edebilmek için sınıf mevcudunun az olması gerekir. Öğrenci sayılarının bir standardı olmalı.* (Öğretmen-28)

SONUÇ ve TARTIŞMA

Araştırmaya katılan öğretmenlerin yarısından fazlası (%61,2) STCY hakkında yeterli bilgiye sahip olduklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %38,8’i ise yeterli bilgiye sahip olmadıklarını belirtmişlerdir. STCY hakkında yeterli bilgiye sahip olan öğretmenlerin bir kısmı (%25,3) kılavuz kitaplardan ve internetten faydalandığını belirtmiştir. Yöntem hakkında yeterli bilgiye sahip olmayan öğretmenlerin çoğunluğu, yöntemi tanıtan hiçbir kursa katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin yarısına yakını (%45,7) öğrencilerin STCY ile daha çabuk okuma ve yazmaya geçtiklerini belirtmişlerdir. Hızlı okuma konusunda STCY’de öğrencilerin yavaş olmalarına rağmen, erken okumada daha başarılı oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca STCY ile öğrencilerin zihinsel faaliyetlerini aktif tutarak ezberlemelerini engellediğini, kavrayarak ve kalıcı öğrenmelerini sağladığını da belirtmişlerdir. Şahin ve arkadaşları (2006), yaptıkları bir araştırmada benzer sonuçlar sayılabilecek bulgulara ulaşmıştır. Buna göre; araştırmaya katılanların büyük çoğunluğu okuma-yazmaya geçme açısından ses temelli cümle yöntemini olumlu bulmuşlardır. Gün (2006), Gün ve Yıldız (2007), Tok, Tok ve Mazı (2008), Gülbaş (2008), yaptıkları araştırmalarda benzer sonuçlar sayılabilecek bulgulara ulaşmıştır. Buna göre; yeni programın öğrenme hızını artırarak öğrencinin okuma ve yazmaya erken başladığı saptanmıştır.

Araştırma sonucunda öğretmenlerin bir kısmı (%34,2) bitişik eğik yazı kullanımının yöntemin etkili ve verimli olmasını engellediğini belirtmişlerdir. Gülbaş (2008), Turan (2007) ve Samancı (2007), yaptıkları araştırmalarda benzer sayılabilecek bulgulara ulaşmıştır. Buna göre; yöntem uygulanırken kullanılan bitişik eğik harfleri yazmada öğrencilerin zorlandığını belirtmişlerdir. Ancak bu durum bölgedeki okulöncesi okullaşma oranının düşük olmasından kaynaklanabilir. Çünkü okulöncesi kurumlara gitmeyen çocuklar küçük kas becerileri gelişmeden 1. sınıfa başlamaktadırlar.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre öğretmenler Türkçe bilmeyen öğrencilerin çoğunlukta olması nedeniyle kelime oluşturma aşamasının sıkıntı yarattığını belirtmişlerdir. Yöntemin aile-okul işbirliğine önem vermesi fakat bölge insanın eğitim düzeylerinin yetersizliği ayrıca öğrencilere önem vermemeleri, öğretmenlerin %21,9'u tarafından yöntemin sınırlılıkları arasında dile getirilmiştir. Öğretmenlerin bir kısmı (%12,3) yöntemin sınırlılıkları arasında, okuma hızını yavaşlattığını belirtmişlerdir. Özsoy (2006), Turan (2007), Tok, Tok ve Mazı (2008), yaptıkları araştırmalarda benzer sonuçlar sayılabilecek bulgulara ulaşmıştır. Buna göre; çözümleme yöntemiyle daha hızlı okunduğu vurgulanmıştır. Ancak yine bu bölgede ailelerdeki çocuk sayısının fazla olması ve ailelerin çocuklarıyla okul dışında yeterince ilgilenmemeleri, çocuğun okulda aldığı bilgilerin evde tekrar edilmemesi de bu duruma sebep olabilir. Çünkü okuma hızı sürekli pratik yapılarak kazanılan bir beceridir.

Öğretmenlerin %23,2'si bitişik eğik yazı kullanımının süreci olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Bölgede okul önce eğitim yaygın olmadığı için öğrenciler el kasları gelişmemiş olarak okula başlamaktadır. Bu nedenle öğrencilerin büyük çoğunluğunun başlarda bitişik eğik yazı harflerini yazarken çok zorlandıklarını belirtmişlerdir.

Katılımcıların bir kısmı (%23,2), bölgede Türkçe yaygın olarak konuşulup yazılmadığı için öğrencilerin yeni kelimeler üretmediklerini ve üretilen kelimelerin hep sınırlı olduğunu vurgulamışlardır. Yöntemin verimli uygulanabilmesi için sınıf mevcutlarının az sayıda olması gerektiği vurgulanmış ayrıca katılımcılar sınıflar kalabalık olduğu için uygulamada çok fazla sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Şahin ve arkadaşları (2006), yaptıkları bir araştırmada benzer sonuçlar sayılabilecek bulgulara ulaşmıştır. Buna göre; sınıflardaki öğrenci mevcutlarının kalabalık olması alıştırma ve uygulama imkanlarını sınırlamaktadır.

Araştırma sonucunda öğretmenlerin %12'si, yöntemin aynı şekilde uygulanmasına devam edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Katılımcıların bir kısmı okul öncesi eğitimin zorunlu hale getirilmesini ayrıca programının da değiştirilmesi gerektiğini öneri olarak sunmuştur. Çünkü çocuklar bu bölgede Türkçe öğrenmeden okula başlamaktadırlar. Hatta kalem tutmadan, kitap sayfası çevirmeden okula gelen çocuklar bulunmaktadır. Bu konularda yetersiz çocukların 1. sınıfa başlamaları yöntemin uygulanmasını zorlaştırabileceği gibi eğitimin de çoğu yerde aksamasına neden olacaktır. Bu öneri bu tür aksaklıkların yaşanmasını engelleyici niteliktedir.

Her ne kadar bölgede derslik sayısı fazla olsa da yeterli bulunmamaktadır. Çünkü bir ailedeki çocuk sayısı çok fazladır. Bu da genele vurulunca öğrenci sayısı normalin üzerine çıkmaktadır. Dolayısıyla sınıf mevcutları en az 50 öğrencidir. Bu sorun nedeniyle katılımcıların bir kısmı da sınıf mevcutlarının az olması gerektiği öneri olarak dile getirmişlerdir. Katılımcıların bazıları da veli-okul işbirliğinin ön planda olması gerektiğini belirtmişlerdir. Bunun nedeni ise velilerin, öğrencileri ile yeterince ilgilenmemeleri ve çoğu konuda yetersiz bilgiye sahip olmalarıdır.

ÖNERİLER

1. Araştırmaya katılan öğretmenler tarafından yöntemin uygulanmasını engelleyen etmenlerin başında “öğrencilerin Türkçe bilmemeleri” belirtilmiştir. Türkçe bilmeden okula başlayan öğrenci sayısının fazlalığı, sürecin aksamasına neden olmaktadır. Ayrıca öğrencilerin el kaslarının gelişiminin yazı yazmak için yeterli olmaması, yöntemin uygulanmasını engelleyen bir diğer etmendir. Öğrencilerin el kasları gelişmediği için bitişik eğik yazı yazmada zorlanmaktadırlar. Bu bulgular, okul öncesi kurumlarının eğitimde önemli bir yere sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Çünkü okul öncesi kurumlarda çocuklar, Türkçe öğrenmekte ayrıca 1. sınıfa biyolojik ve psikolojik olarak hazırlanmaktadırlar. Bu sebeple okul öncesi zorunlu ve özellikle geri kalmış bölgelerimizde ücretsiz hâle getirilmelidir. Ayrıca okul öncesi programlar, yeni ilköğretim programına paralel olarak değiştirilip, geliştirilmelidir.
2. Araştırma bulgularına göre, öğretmenlerin yöntem konusunda daha çok kendilerinin araştırma yaparak öğrenmeye çalıştıkları görülmüştür. Öğretmenlerin uygulamada sorunlar yaşamaması için özellikle ilköğretim birinci sınıfı okutacak öğretmenlerin hizmet içi eğitime alınıp, uygulamalı olarak STCY konusunda daha ayrıntılı şekilde bilgilendirilmeleri sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Aktürk, A. O., Şahin, İ. & Sünbül, A. M. (2008). “ Bilgisayar Öğretmen Adaylarının Web Temelli Öğretim Hakkındaki Görüşleri”, *VIII. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Konferansı*, Eskişehir
- Cemaloğlu, N. & Yıldırım, K. (2008). *İlk Okuma ve Yazma Öğretimi*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Gülbaş, Ç. (2008). “Yeni İlköğretim I. Sınıf İlk Okuma-Yazma Dersi Öğretim Programı Uygulamasına Yönelik Öğretmen Görüşleri”, *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Muğla.
- Gün, A. (2006). “Öğretmenlerin Ses Temelli Cümle Yöntemine İlişkin Algıları ve Görüşleri”, *Yüksek Lisans Tezi*, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Gün, A. & Yıldız, V. (2007). “Öğretmenlerin Ses Temelli Cümle Yöntemine İlişkin Algıları ve Görüşleri”, *XVI. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*, Tokat.
- Keskinkılıç, K. & Keskinkılıç, S. B. (2005). *Türkçenin Temel Becerileri ve Ses Temelli Cümle Yöntemi ile İlk Okuma Yazma Öğretimi*. Ankara: Asil Yayınevi.
- MEB, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (2005). *İlköğretim Türkçe Dersi (1-5 Sınıflar) Öğretim Programları ve Kılavuzu*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.
- Özsoy, U. (2006). “Ses Temelli Cümle Yöntemiyle Okuma-Yazma Öğretiminde Karşılaşılan Güçlükler (Eskişehir İl Örneği)”, *Yüksek Lisans Tezi*, Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Samancı, S. (2007), “Ses Temelli Cümle Yöntemiyle Okuma-Yazma Öğretiminde İlköğretim Birinci Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Problemler”, *Yüksek Lisans Tezi*, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon
- Tok, Ş., Tok, T. N. & M. (2008). “İlkokuma Yazma Öğretiminde Çözümleme ve Ses Temelli Cümle Yöntemlerinin Değerlendirilmesi”, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 53, 123-144.
- Turan, M. (2007). “Sınıf Öğretmenlerinin Ses Temelli Cümle Yöntemi ile Çözümleme Yöntemine İlişkin Görüşleri”, *VI. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu*, Eskişehir.

- Şahin, İ., İnci, S., Turan, H. & Apak, Ö. (2006). “İlk Okuma-Yazma Öğretiminde Ses Temelli Cümle Yöntemi ile Çözümleme Yönteminin Karşılaştırılması”, *Milli Eğitim Dergisi*, 171, 109-129.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.